זון אויפגאנג — 4.35.
זוזאונטערגאנג — 8.14.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאָג

דאָס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
אממייסטן קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 101. Winnipeg, Wednesday May 21, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג מיטוואך כג׳ אייר, תר״ץ.

אידן זזעלן סטרייקן אין ארץ-ישראל מאָרגן

גענעראל סטרייק דערקלערט אין פראטעסט קעגן אימיגראציע אפשטעל

״רעגירונג זוכט צו פארהיטן פון געפאר אינטערעסן פון ניט-אידן אין פאלעסטינע״, לויטעט רעגירונגס קאָמוניקאט. — קאנאדער ציוניסטישע אָרגאניזאציע וועט אויפהויבן פראטעסט באוועגונג

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו ״דאָס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

תל-אביב, מאי 21 (איטא). — דער וועד לאומי האט באשלאסן צו פראקלאמירן אויף דעם דאָזערשטאָג א ענעראל סטרייק פון׳ם נאצן אידישן ארץ-ישראל אין פראטעסט קעגן דעם אפשטעל פון אידי־שער אימיגראציע. דער סטרייק וועט זיך אנפאנגען מיטאג־צייט און וועט אנהאלטן ביז אוונט. אלע פלעצער פון פארווייל־אונג וועלן זיין געשלאסן.

דער סטרייק קאמיטעט שליסט איין מע־יאר דזיזענגאף און אליעזר קאפלאן (ברו־דער פון רבי קוק).

דער וע״לאומי האט אויך באטראכט די פראגע וועגן אפשטעלן אויף דעם טאג אויף אלע העבריאישע צייטונגען.

ירושלים, מאי 21 (איטא). — די פראָ־טעסט סטרייק פלעגער צייגן, אז דער וועד לאומי און דער ראבינאט זוכן צו מאכן דעם סטרייק הונדערט־פראצענט ווירקזאם, מיט דעם מעגלאכן אפשטעל פון׳ם נאצן פארקער, פון געשעפטלאכע טראנסאקצי־עס, פון ארבעט און פון פארווייל־אונגען.

ירושלים, מאי 21 (איטא). — דער רעגירונג איז אנטשלאסן ניט צו דערלאזן צו קיין פאליטיק, וואס קאן שטעלן אין געפאר די צוקונפט פון די ניט־אידישע געמיינשאפטן אין פאלעסטינע. האבנ־ריק דאס אין זינען און נעמענדיק אין אנבאר־טראכט די דעקאמענדאציעס פון דער שאו קאמיסיע, איז דערפאר לדרך סימפּאָס געשיקט געווארן קיין פאלעסטינע״.

אזא קאמוניקאט איז ארויסגעגעבן גע־ווארן פון דער פאלעסטינער רעגירונג, מיט דער גוטהייסיגע פון׳ם קאלאניאל אפיס.

מאנטרעאל, מאי 21 (איטא). — די קאָ־נאדער ציוניסטישע אָרגאניזאציע פאר־רופט א ספּעציעלע זיצונג פון׳ם נאציאָ־נאלן קאונסיל אויף דעם דאנערשטאג, מיט דעם צוועק אנצופירן א פראטעסט באוועג־ונג קעגן דעם אפשטעל פון אימיגראציע אין ארץ־ישראל.

ווייצמאן מוז רעזיגנירן פאָדערט ״היינט״

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך ״איטא״)

ווארשע, מאי 21 (איטא). — ״דר. ח. ווייצמאן מוז גלייך רעזיגנירן״, שרייבט היינט גאנליב אין ״היינט״. ער זאגט:

״ס׳איז שווער פאר א ציוניסט ארויס־צוזאגן אזעלכע ווערטער, באזונדערס נאָך דעם ווי ער האט יארן־לאנג געשטיצט ווייצמאנס פירערשאפט. דאס טוט זיכער ווי די ציוניסטן, וואס פילן דעם גרעסטן דרך־ארץ פאר די פעאיקייטן און טאלאנט פון דעם גרויסן פירער. דער גורל האט אבער געוואלט, אז ווייצמאן זאל לייגן זיין נאנצן גלויבן און עוטרוי אויף דעם בריטישן פאלק. ער האט אונז אלעמען באאיינפלוסט מיט אט דעם עוטרוי.

״איצט מוז ווייצמאן רעזיגנירן. ניט צור־ליב זיינע אייגענע פעלערן, נאר צוליב ענגלאנדס. ניט ווייצמאן האט פארפירט די ציוניסטן, נאר די ארבעטער פארטיי האט פארראטן ווייצמאנען, באהאנדלענ־דיק דעם ציוניסטישן פירער אויף אן אופן, ווי קיין פרידריקע רעגירונג האט ניט געד־וואג טצו טאן״.

—(::)—

וויכטיקע פארזאמלונג און לאנטשעאן פון לי־בעראלן דאָ מאָרגן

מאָרגן, 8 אוונט, וועט די ליבעראל אסאסיאיישן אפהאלטן איר יערלאכע פארזאמלונג אין די עקזעקוטיווע ציטערן, 202 עוועניו בלאק. עס וועלן אויך פאר־קומען וואלן פאר באאמטע פאר דעם יאר 1930-1.

אויף דער פארזאמלונג וועט נעמאכט ווערן א פארשלאג אז אין פארלויף פון דעם קומענדיקן וואל קאמפּיין, וואס וועט זיך באלד אנפאנגען, וועט די אר־גאניזאציע אפהאלטן וועכנטלאכע לאנ־טשעאנס כדי דערמיט צו דערמעגלאכן א שטענדיקע פארבינדונג צווישן די ליבע־ראלן פון גרויס ווינניפּעג.

מיט ראזאנא א. סטוארט, די טאכטער פון דעם מיניסטער פון אינערלאכע אנ־געלעגענהייטן; מיט מארגאריט הינען, די טאכטער פון דעם ארבעטס מיניסטער און מיט לוסיעטע וואלין, וועלן זיין די געסט ביי א לאנטשעאן פון דער ליבעראלער אסאסיאיישן, אין הארסאנס בעי קאמ־פאנגס דיינינג רום, מאָרגן, דאָנערשטאג, 12.30 נאכמיטאג.

די ליבעראלע אסאסיאיישן בעט אלע יונגע און אלטע ליבעראלן צו קומען צום לאנטשעאן צו מקבל פנים זיין די דריי יונגע פארטרעטערס פון ליבעראליזם.

—(::)—

שטורעמס און פארפליי־צונגען מאכן אן חורבן אין פוילן

ווארשע, מאי 21. — טיילן פון פוילן זיינען אָפּגעריסן געווארן פון אלע פארבינ־דונגען איבער די פארפלייצונגען. פון סטאניסלאוואווערט, באריכטעט, אז די שטראָמען פון די בערג פאלן אָפּ, אבער דער טייך דניעסטער שטייט 13 פוס הע־כער פון׳ם נארמאלן, און דער טייך וואר־אנא — 14½ פוס.

900 מענשן האבן פארלאזן זייערע הייז, מען אין דעם פארפלייצטן קרייז פון נא־וואטשנע. א טייל פון דער שטאט דעלא־טין איז אונטער׳ן וואסער.

״דאָס אידישע וואָרט״ האָט באשטימט אוועקצוגעבן

$75.00 אין קעש פרייזן $75.00

פאר די וועלכע וועלן צושיקן מאטעריאל פאר אונזער היסטאָרישן

יובילעי בוך

$25.00 — ערשטער פרייז, פאר דעם בעסטן היסטאָרישן איבערבליק, געשריבן פון א סעקרעטאר אדער אן אנדער באאמטן, פון זיין אָרגאניזאציע, שול, פאראיין און א. וו.

$15.00 — פאר דעם צווייטן בעסטן באריכט פון היסטאָרישן ווערט.

$10.00 — פאר דעם דריטן בעסטן באריכט פון דעם זעלביקן ווערט.

$15.00 — פאר דעם עלטסטן בילד, פון א צוואמענקונפט, א צערע־מאָניע אדער א גרופּע מיטגלידער פון אידישע אָרגאניזאציעס און אנדערע קהל׳שע אונטערנעמונגען.

$10.00 — פאר דעם אינטערעסאנטסטן בילד, פון א געוויסן אידישן קעגנשטאנד, אין מערב קאנאדע

אזעלכע בילדער און צושריפטן זאלן אונז צוגעשיקט ווערן ניט שפּעטער ווי ביז סוף יוני.

א הונדערט לעבנס פאר־לאָרן אין אומגליקן אין לעצטע פאָר טעג

לאָנדאָן, מאי 21. — פארפלייצונגען, ערדציטערנישן און שריפות האָבן פאר־ניכטעט 99 לעבנס אין צענטראל אייראָ־פּע, אזיע און אפריקע אין די לעצטע 2 טעג.

45 נפשות זיינען אומגעקומען אויף דעם אינזל פון יאוואַ, אין א בלאָטע פלוס פון דעם וואָלקאנישן באַרג טעלע־מאָיא, צווישן באטאוויא און בראבאיא.

26 נפשות זיינען אומגעקומען אין שריפות אין טימאשיא און בעניסאל, 2 דערפער אין עניפּטן.

צען נפשות זיינען אומגעקומען אין אן ערד ציטערניש אין שיראז, פערסיע.

אין אונגארן, אין די דערפער טאקאס־זי און פערט־דעהאמאק, זיינען זעכצן נפשות פארבראנט געווארן אין שריפות, און צוויי נפשות זיינען דערטרונקען גע־ווארן אין פוילן אין דעם טייך סערעמאס.

—(::)—

י. זיפער א נאסט ביי פּרץ-שול גראדואירונג

ביי דער יערלאכער גראדואירונג פון פּרץ־שול, וואס וועט געפייערט ווערן קו־מענדיקן זונטאג, פונקט 3 בייטאג, אין פּרץ־שול, וועט דער ערן־נאסט זיין יעקב זיפער, פּרינציפּאל פון די מאנטרעאלער פּרץ־שול, וועלכער איז פעציעל איינגע־לאדן פאר דעם צוועק.

י. זיפער איז א באקאנטע פערזאן אין די אידישע שול און קולטור קרייזן דא אין לאנד. ער איז פארדעכטיג פאר איינעם פון די אנגעזעענסטע אידישע לערער אין קאָ־נאדע און די פאר. שטאטן, און איז געווען דער אָנפירער פון די מאָנטרעאלער פּרץ־שול פאר א צאל מיט יארן. ער איז אויך א פעאיקער רעדנער און זשורנאליסט.

דער יום-טוב וועט זיך פארענדיקן מיט א באנקעט דעם זעלבן אוונט אין פּרץ־זאל

—(::)—

פערזאָנען געזוכט

לייבל מאנקאראוויטש, וועלכער איז מיט 25 יאר צוריק געווען אין מאָנטרע־אל און איז אוועק אין דער וועסט, ווערט געזוכט פון זיין ברודער. ער, אדער דער וויין פון אים, זיינען געבעטן צו מעלדן אויף דעם אדרעס: הערים קאָ־ראָקאוויטש, 4106 קלאר קסטריט, מאָ־טרעאל.

דער נייער געקרוינטער פּאָעט פון ענגלאנד

דזשאן מייספילד

דזשאן מייספילד, גוט באקאנטער ענג־לישער פּאָעט, איז פון קעניג דזשאָרדזש באשטימט געווארן צום אמט פון ״הויף פּאָעט״. — דער געקרוינטער פּאָעט פון ענגלאנד, אויפ׳ן אָרט פון׳ם פארשטאָר־בענעם דר. ברידזשעס.

מייספילד איז אמאָל געווען א טרעמפּ.

אידיש איז א פעסטונג קעגן אסימילאציע, זאגט דר. יורים

ענטפערט חיים גרינבערגן ביי קאָנווענשאָן פון א. נ. א. פּ. — וויניפּעגער פּרץ שול געשטעלט פאר א מוסטער

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו ״דאָס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

מאָנטרעאל, מאי 21 (איטא). — די קאָנווענשאָן פון אידיש נאציאָנאלן אר־בעטער פארבאנד האט נעכטן אויסגעהערט א באריכט פון׳ם שול־קאָמיטעט.

דער פארבאנד, לויט׳ן באריכט, האט איצט אונטער זיין אויפזיכט 60 שולן מיט 5,500 קינדער. א סך שולן ווערן איצט געשאפן אין נייע צענטרען, אָבער א סך ליידן שווערקייטן איבער א מאנגל אין אידישע לערער און אין געלט מיטלען.

די שולן אין מאנטרעאל און די פּרץ־שול אין ווייניפּעג זיינען אין׳ם באריכט אָנגעגעבן געווארן ווי א מוסטער פון דער־פאלג, א דאנק דער איבערגעבנהייט פון זייערע טוער.

דער פארבאנד, לויט׳ן באריכט, גרייט זיך איצט צו ארויסצוגעבן טעקסט־ביכער וואס זאלן אנטהאלטן אויף מאטעריאלן וועגן ארץ־ישראל.

די דעבאטע וועגן דער צוקונפט פון דער אידישער־שפּראך אין אמעריקע, אָנגעפאנ־גען פון חיים גרינבערג, האָט אָנגעהאלטן ביז שפּעט מאנטאג. ה. ערנרייך, פּ. גוב־גאלד, בערל לאקער און א. ש. יורים זיי־נען אריינגעטראטן קעגן חיים גרינבערגס פעסימיסטישן בליק אויף דער צוקונפט פון אידיש. דר. יורים האט באזונדערס באַ־טאָנט די ראָל פון אידיש ווי א פעסטונג קעגן אסימילאציע.

מען וועט באלד קאָנען נעמען ריידנ־דיקע בילדער ביי זיך אין דער היים

מר. ב. א. טרעסטייל, פון דער ראָ־דזשעסטער מאדזשעסטיק קאָרפּאָריישאָן, טאָ־נאָנטאָ, וועלכער איז דאָ היינט א גאסט אין שטאָט אין פאָרט גערי האָטעל, האָט דערקלערט, אז ריידנדיקע בילדער פאר־אייניקט מיט ראדיאָ א פאָנאָגראָף פאר היימישער פאַרווייולונג אין די ניי־עסטע דערפינדונג אין ראדיאָ וויסנשאפט, און וועט ארויסגעשטעלט ווערן אויף דעם קאָנאדער מארק אין דער נאָענטער צו־קונפט.

מיט דער דאָזיקער נייער דערפינדונג, האָט מר. טרעסטייל דערקלערט, וועט עס זיין מעגלאך פאר די ראדיאָ איינגעס־מער צו מאכן ריידנדיקע בילדער פון אלעס וואס עס קומט פאר אין הויז.

ווען אימיצער אין הויז זינגט, אָדער שפּילט אויף אן אינסטרומענט, אָדער ער שטעלט עפּעס פאר אין קלאנגען, וועט מען דערפון קאָנען אראָפּנעמען א רעקאָרד און אריינרייידנדיק אין א מיקראָפאָן וועט עס שאפן א ריידנדיקע בילד.

א סך נייע דערגרייכונגען, האָט ער געזאָגט, זיינען געמאכט געווארן אין דער ראדיאָ, וואָס וועט זיין פון גרויסן ווערט אין נוצן פאר אלעמען.

—(::)—

26 אומגעקומען אין שריפה אין עניפּטישע דערפער

קאיראָ, עניפּטן, מאי 20. — 26 נפ־שות זיינען אומגעקומען אין 326 הייי־זער זיינען. פאריכטט געווארן פון צוויי שריפות וואָס זיינען כמעט גלייכצייטיק אויסגעבראָכן אין די דערפער טימסאהיא און בעניסאלע.

בעת דער נאנצער געגנט איז געווען פארטאָן מיט לעשן די שריפה אין טימ־סאהיא, איז מיטאמאָל א פייער אויסגע־בראָכן אין בעניסאלע.

א צאָל מענשן זיינען ערנסט צע־ברענט געווארן. די אורזאכן פון די שרי־פות זיינען אומבאקאנט.

״מען וואָלט געקאָנט שטארבן, לאָזט מען ניט״ — מענשן-פריינטלאכער זעלבסטמערדער ווערט באלוינט מיט אומדאנקבארקייט פאר גוטן טאָט

סאן פראנציסקא, קאל., מאי 21. — פרעד מאיטש, האָט דאָ געכטן אויסגעפאר־נען א צופיל יושר און ערלאכקייט באַ־צאָלט זיך ניט, וויל דורך די דאָזיקע צוויי אָנגענומענע מעלות איז צעשטערט געווא־רען זיין וואונש, אז דאָס וועט אים אפשר נאָך טייער קאָסטן.

פרעד מיאטש האָט באשלאָסן, אז די דאָזיקע וועלט וואו מיר לעבן איז קיין וועלט ניט, אז דאָס לעבן איז קיין לעבן ניט און אז אלצדינג איז פּע! הבל הבלים, און כ׳ר גיכער צו אנטלויפן פון סאן פראנציסקא אין — גן עדן אריין, האָט פר באשלאָסן צו באגיין זעלבסטמאָרד דורך גאז.

איז ער אָבער א מענש מיט א הארץ און מיט געפיל, און ער האָט ניט געוואָלט אז אנדערע זאָלן דורך אים חלילה ליידן, פרעד ערויסגעהאנגען א צעטל אויף דר־רויסן אויף דער טיר פון זיין צימער מיט די פאָלגנדיקע ווערטער: ״געפאר! אן אָנגעפילטער צימער מיט גאז; צינדט דאָ ניט אָן קיין שוועפּעל״, און אליין איז ער אריין אין צימער, פון וואנען ער האָט געזאָלט מאכן די רייזע אויף יענער וועלט. אָבער צו זיין אומגלייק האָט א שכן באמערקט דעם אויפשריפט, און ער האָט וועגן דעם געמאלדן דער פּאָליציי.

מאיטש איז אויצט אין שפּיטאָל באיבל־א פאר׳שיכור׳טער אין שפּיטאָל. ער איז גע־רעטעט געווארן אין צייט. מאיטש האָט אויצט אויסגעפונען אז ניט בלויז איז פאר אן ערלאכן מענשן שווער צו לעבן, נאָר ס׳איז אים אויך שווער צו שטארבן הייג־טיקע צייטן.

אינדישע רעוואָלוציאָנערן ווארפן באָמבע אויף פּאָליציי אפּטיילונג

באמבעי, אינדיע, מאי 20. — פון קאראטשי קומט אן די ידיעה, אז א ברי־טישער פּאָליציי סופּעראינטענדענט און אכט אינדישע פּאָליציסטן זיינען פאר־וואונדעט געווארן, פון א געוואָרפענער באָמבע אויף די באזארן פון מולטאן, פאנ־דזשאב. 40 מענשן זיינען דערנאָך ארעס־טירט געווארן.

די פּאָליציי האָט געהאלטן אין צע־טרייבן א המון. דער המון האָט זיך צו־זאמען געקליבן און פּאָליציי האָט גע־האלטן אין פארכאפּן סחורות אין די גע־שעפטן פאר ניט געצאָלטע שטייערן.

דער אינדישער האנדלס קאמער פון באמבעי האָט זיך געווענדעט צום וויצע־קעניג, לארד אוירווין, מיט דער בקשה, אז אן עפנטלאכע אויספאָרשונג זאָל געמאכט ווערן ווען די אנולטיקע ראָאָן אין שאלאפור. עס ווערט פארשטאנען, אז אזא אויספאָרשונג ווערט געמאכט אונ־טער פאָרזיצערשאפט פון אן אינדישן ריכ־טער, שאָף מולאמאד סולאימאן, מיט דער הילף פון א בריטישן באאמטן.

—(::)—

בריוו׳ קאסטן

מ. מ. באָרטניק, מיקאדא, סאסק. — 3טער טאג פּסח, 1879, איז אויסגעפאלן אפּריל 10טן.

״אגודת השוחטים״, ווייניפּעג: — מיר קאָנען ניט דרוקן קיין בריוו אָן אן אונ־טערשריפט.

אנב - אורחא

פון מארק

אונזער ווילן צו לעבן

ווי ס׳איז אייך מן־הסתם פון דערפאָ־רונג באקאנט, איז דער סוף פון יעדן מענ־שען צו שטארבן.

יעדער איינער פון אונז וויים זייער גוט אז ער איז דאָ אויף דער ערד בלויז צייט־ווייליק, און אז ס׳איז אומפארמיידלאך דער טאג, ווען דער מלאך־המות וועט אונז א ווינק טאָן מיט׳ן אויג מיר זאָלן גיין נאָך אים, — און מיר וועלן קיין אנדער ברירה ניט האָבן.

איז דאָך דער נאנצער ענין פון לעבן טאקע ניט מער ווי הבל־הבלים, ווי קהלת און אנדערע פּעסימיסטן זאָגן.

און דאָך זעט נאָר, ווי מיר קעמפן עס פאר אונזערע פּאָזיציעס אין לעבן, ווי מיר זוכן צו מאכן אונזער לעבן וואס באקווע־מער און וואס חשוב׳ער, און ווי מיר זוכן עס איבערכיטרעווען דעם מלאך־המות און האלטן אים אזוי ווייט פון אונזער טיר, ווי נאָר מעגלאך, — כאטש מיר זיינען אבסאָלוט זיכער, אז ער וועט סוף־כל־סוף זיין דער זיגער.

און שטעלט זיך פאר, אז א מענש שלאגט זיך אריין אין קאָפּ דעם נעראנק: איך שטארב! איך פיל דעם טויט אין יעדן אבר, און צוליב וואָס זאָל איך עס אפּציען דעם אומפארמיידלאכן טויט?

דער מענש קאָן זיך זיין פריש און גע־זונט, אָבער אט די איינרידעניש וועט אים פריציטיק פירן אין קבר. ער פאר־לירט זיין אינערלאכע ווידערשטאנד קראפט און וועט פאלן א קרבן פון דעם לייכטסטן אינציידענט.

פארקערט, זיינען דאָ מענשן אלטע, שוואכע און קראנקע, אָבער מיט א שטארקן ווילן צום לעבן, מיט אט דעם ווילן באזיגן זיי אפּט דעם מלאך־המות אין דאָ. קריטישסטע מאָמענטן פון זייערע לעבנס.

ניט אומזיסט קעמפט די מאָדערנע מע־דיצינישע וויסנשאפט קעגן קראנקהייטן מער דורך אנטוויקלען די ווידערשטאנד־קראפט פון׳ם חולה, ווי דורך מעדיצינען צו היילען די קראנקהייטן.

* * *

ווען מענשן ריידן וועגן אייביקייט פון מענשלאכע ווערק און מענשלאכע שאפונ־גען, ריידן זיי ניט וועגן אבסאָלוטער אייביקייט, — אזא זאך איז ניטא אין די מענשלאכע באגריפן.

ניט נאָר שטארבט יעדער יחיד, נאָר די גאנצע מענשהייט און אלע וועלטן מוזן פריער אדער שפּעטער אונטערגיין. דיי טעג פון אונזער ערד זיינען פאקטיש געציילט; אזויפיל צענטליקער אדער הונדערטער מיל־ליאָנען יאָר, און פון איר וועט קיין זכר ניט בלייבן.

און אוואדע זיינען ניט אייביק קיין פעלקער, — אפילו ״דאָס אייביקע״ אי־דישע פאלק וועט מוזן פריער אדער שפּע־טער אונטערגיין.

און נאָך ווייניקער אייביק זיינען שפּראכן, — אפילו ביי די גאָרמאלסטע פעלקער פון דער וועלט מאכן זייערע לע־בעדיקע שפּראכן דורך אין משך פון הונ׳־דערטער יאָרן אזא עוואָלוציע, אז מען מוז אפּט אָנקומען צו וויסנשאפטלאכע פאר־שונגען צו געפינען די קרובה׳שאפט צווי־שען דער אור־שפּראך און דער אָפּגע־שטאָרבענער.

(אגב איז דער בעסטער מיטל צו קאָנ־סערווירן א שפּראך — פארמאיזינרן זי און קאָנאָניזירן זי, א לעבעדיקע שפּראך אין פאלקס מויל מוז זיך אויסטראָגן, — רויטיקער, אנטוויקלען זיך און קריגן א נייעם פנים).

* * *

עס קומט אויס, אז אונזער נאנצער מענשלאכע האוועניש האָט קיין זינען ניט.

דער יחיד וואָלט געדארפט קעמפן פאר זיין ערגעץ אין א ווינקל און פגר׳ן מיט א מיתה משונה, — ער וועט דאָך אלצאיינס דארפן שטארבן.

דאָס פאלק האָט ניט געדארפט קעמפן פאר זיין עקזיסטענץ, ווייל סוף־כל־סוף וועט עס דאָך מוזן אונטערגיין.

די מענשהייט האָט געדארפט אפּאָזן אין ליעצעס אז לאָזן זיך אויף הפקר, ווייל אין אזויפיל מיליאָן יאָרן אדום וועט זי מוזן אונטערגיין.

און, אויף וויפל׳ס איז דאָ א ווילן הינ־טער דער באוועגונג פון׳דער ערד, האָט ער געדארפט לאָזן זיך דרעמלען, און זאָל די ערד גיין צום טייוול, — זי וועט אלצ־איינס מוזן אונטערגיין.

* * *

עס זיינען דאָ יחידים וואָס באהאנדלען אזוי זייער פערזענלאכן לעבן, — ווערן זיי באטראכט פאר אבנארמאלע, פסיכיש קראנקע מענשן.

ביי אונז זיינען דאָ אידן אסימילאטאָרן; באטראכט טזיי חיים גרינבערג און איך ווי מענשן מיט א ווייניק אנטוויקלטן אחריות געפיל, — אין אפשר טאקע אויך ווי קרוינקלאכע מענשן, וואָס ווייטיקן זיך אין א דאקטאר.

זייענן דאָ מענשן בכלל וואָס זיינען הפקר מענשן און וואָס האָבן ניט אין זי־נען קיין טובת הכלל, — חיים־גרינבערג, א מענש מיט שטארק אנטוויקלטע עטיש רעליגיעזע געפילן, באטראכט זיי זיכער ווי מינדערווערטיקע מענשן, וואָס פארדי־נען קוים דעם ערנהאפטן נאָמען מענש, — כאָטש ער וויים דאָך, אז די מענשהייט וועט אלצאיינס אונטערגיין.

פארוואָס זשע רעדט עס חיים גרינבערג אזוי אומפארנאנטוואָרטלאך וועגן דעם אומפארמיידלאכן אונטערגאנג פון אידיש (אין זיין רעדע אויף דער קאָנווענשאָן פון א. נ. א. פּ. וואָס ווערט איצט אָפּגעהאלטן אין מאָנטרעאל), און פארוואָס איז ער עס אזוי גרייט אָנצונעמען דעם מלאך־המות מיט אָפענע ארעמס, אָן קאמף?

איז ער גרייט אזוי אונטערגעבן זיך צום מלאך־המות פון זיינע נאציאָנאלע און מענשלאכע אידעאלן?

מער וועגן דעם — מאָרגן.

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

ווייצמאן מוז רעזיגנירן פאָדערט ״היינט״

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך ״איטא״)

ווארשע, מאי 21 (איטא). — ״דר. ח. ווייצמאן מוז גלייך רעזיגנירן״, שרייבט היינט גאנליב אין ״היינט״. ער זאגט:

״ס׳איז שווער פאר א ציוניסט ארויס־צוזאגן אזעלכע ווערטער, באזונדערס נאָך דעם ווי ער האט יארן־לאנג געשטיצט ווייצמאנס פירערשאפט. דאס טוט זיכער ווי די ציוניסטן, וואס פילן דעם גרעסטן דרך־ארץ פאר די פעאיקייטן און טאלאנט פון דעם גרויסן פירער. דער גורל האט אבער געוואלט, אז ווייצמאן זאל לייגן זיין נאנצן גלויבן און עוטרוי אויף דעם בריטישן פאלק. ער האט אונז אלעמען באאיינפלוסט מיט אט דעם עוטרוי.

״איצט מוז ווייצמאן רעזיגנירן. ניט צור־ליב זיינע אייגענע פעלערן, נאר צוליב ענגלאנדס. ניט ווייצמאן האט פארפירט די ציוניסטן, נאר די ארבעטער פארטיי האט פארראטן ווייצמאנען, באהאנדלענ־דיק דעם ציוניסטישן פירער אויף אן אופן, ווי קיין פרידריקע רעגירונג האט ניט געד־וואג טצו טאן״.

—(::)—

ווייצמאן מוז רעזיגנירן פאָדערט ״היינט״

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך ״איטא״)

ווארשע, מאי 21 (איטא). — ״דר. ח. ווייצמאן מוז גלייך רעזיגנירן״, שרייבט היינט גאנליב אין ״היינט״. ער זאגט:

״ס׳איז שווער פאר א ציוניסט ארויס־צוזאגן אזעלכע ווערטער, באזונדערס נאָך דעם ווי ער האט יארן־לאנג געשטיצט ווייצמאנס פירערשאפט. דאס טוט זיכער ווי די ציוניסטן, וואס פילן דעם גרעסטן דרך־ארץ פאר די פעאיקייטן און טאלאנט פון דעם גרויסן פירער. דער גורל האט אבער געוואלט, אז ווייצמאן זאל לייגן זיין נאנצן גלויבן און עוטרוי אויף דעם בריטישן פאלק. ער האט אונז אלעמען באאיינפלוסט מיט אט דעם עוטרוי.

״איצט מוז ווייצמאן רעזיגנירן. ניט צור־ליב זיינע אייגענע פעלערן, נאר צוליב ענגלאנדס. ניט ווייצמאן האט פארפירט די ציוניסטן, נאר די ארבעטער פארטיי האט פארראטן ווייצמאנען, באהאנדלענ־דיק דעם ציוניסטישן פירער אויף אן אופן, ווי קיין פרידריקע רעגירונג האט ניט געד־וואג טצו טאן״.

—(::)—

געזעטלעכע אידישע ארבעטער אין פּאָלין

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך ״איטא״)

ווארשע, מאי 21 (איטא). — ״דר. ח. ווייצמאן מוז רעזיגנירן״, שרייבט היינט גאנליב אין ״היינט״. ער זאגט:

״ס׳איז שווער פאר א ציוניסט ארויס־צוזאגן אזעלכע ווערטער, באזונדערס נאָך דעם ווי ער האט יארן־לאנג געשטיצט ווייצמאנס פירערשאפט. דאס טוט זיכער ווי די ציוניסטן, וואס פילן דעם גרעסטן דרך־ארץ פאר די פעאיקייטן און טאלאנט פון דעם גרויסן פירער. דער גורל האט אבער געוואלט, אז ווייצמאן זאל לייגן זיין נאנצן גלויבן און עוטרוי אויף דעם בריטישן פאלק. ער האט אונז אלעמען באאיינפלוסט מיט אט דעם עוטרוי.

״איצט מוז ווייצמאן רעזיגנירן. ניט צור־ליב זיינע אייגענע פעלערן, נאר צוליב ענגלאנדס. ניט ווייצמאן האט פארפירט די ציוניסטן, נאר די ארבעטער פארטיי האט פארראטן ווייצמאנען, באהאנדלענ־דיק דעם ציוניסטישן פירער אויף אן אופן, ווי קיין פרידריקע רעגירונג האט ניט געד־וואג טצו טאן״.

—(::)—

ווייצמאן מוז רעזיגנירן פאָדערט ״היינט״

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך ״איטא״)

ווארשע, מאי 21 (איטא). — ״דר. ח. ווייצמאן מוז גלייך רעזיגנירן״, שרייבט היינט גאנליב אין ״היינט״. ער זאגט:

״ס׳איז שווער פאר א ציוניסט ארויס־צוזאגן אזעלכע ווערטער, באזונדערס נאָך דעם ווי ער האט יארן־לאנג געשטיצט ווייצמאנס פירערשאפט. דאס טוט זיכער ווי די ציוניסטן, וואס פילן דעם גרעסטן דרך־ארץ פאר די פעאיקייטן און טאלאנט פון דעם גרויסן פירער. דער גורל האט אבער געוואלט, אז ווייצמאן זאל לייגן זיין נאנצן גלויבן און עוטרוי אויף דעם בריטישן פאלק. ער האט אונז אלעמען באאיינפלוסט מיט אט דעם עוטרוי.

״איצט מוז ווייצמאן רעזיגנירן. ניט צור־ליב זיינע אייגענע פעלערן, נאר צוליב ענגלאנדס. ניט ווייצמאן האט פארפירט די ציוניסטן, נאר די ארבעטער פארטיי האט פארראטן ווייצמאנען, באהאנדלענ־דיק דעם ציוניסטישן פירער אויף אן אופן, ווי קיין פרידריקע רעגירונג האט ניט געד־וואג טצו טאן״.

—(::)—

ווייצמאן מוז רעזיגנירן פאָדערט ״היינט״

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך ״איטא״)

ווארשע, מאי 21 (איטא). — ״דר. ח. ווייצמאן מוז גלייך רעזיגנירן״, שרייבט היינט גאנליב אין ״היינט״. ער זאגט:

״ס׳איז שווער פאר א ציוניסט ארויס־צוזאגן אזעלכע ווערטער, באזונדערס נאָך דעם ווי ער האט יארן־לאנג געשטיצט ווייצמאנס פירערשאפט. דאס טוט זיכער ווי די ציוניסטן, וואס פילן דעם גרעסטן דרך־ארץ פאר די פעאיקייטן און טאלאנט פון דעם גרויסן פירער. דער גורל האט אבער געוואלט, אז ווייצמאן זאל לייגן זיין נאנצן גלויבן און עוטרוי אויף דעם בריטישן פאלק. ער האט אונז אלעמען באאיינפלוסט מיט אט דעם עוטרוי.

״איצט מוז ווייצמאן רעזיגנירן. ניט צור־ליב זיינע אייגענע פעלערן, נאר צוליב ענגלאנדס. ניט ווייצמאן האט פארפירט די ציוניסטן, נאר די ארבעטער פארטיי האט פארראטן ווייצמאנען, באהאנדלענ־דיק דעם ציוניסטישן פירער אויף אן אופן, ווי קיין פרידריקע רעגירונג האט ניט געד־וואג טצו טאן״.

—(::)—

ארעסטירטע אידן פון זעלבסטשוץ ווערן געפייניקט אין בוקארעסט

בוקארעסט, מאי 21 (איטא). — די ניין אידן פון טארנופרומאס, ארעסטירט פאר שטעלן זיך קעגן די פּוליטישע כוליגאנעס ווען יענע האבן אטאקירט די אידן פון שטעטל, ווערן באהאנדלט אין טורמע ווי שווערע קרימינעלע פארברעכער. זיי זיי־נען געשמידט אין קייטן, און זייערע קעפּ זיינען אָפּגעגאלט געווארן.

די ארעסטירטע אידן זיינען ספּעציעל פאטאָגראפירט געווארן מיט שטעקנס אין זייערע הענט, וואס וועט ווארשיינלאך פּראָווארירן פון׳ם פּוליערס פון די ווערטער. פיר ניט־אידישע דעפּוטאטן האָבן אויף א פּריוואטן אופן אונטערגעזוכט דעם ענין און קלייבן זיך איצט צו אינטערפּעלירן די רעגירונג.

מסודענטן ארויסגעשיקט אויס־צופאָרשן אידישע לאגע אין סאָוועטישע שטעטלאך

מאסקווע, מאי 21 (איטא). — פערציק אידישע סטודענטן פון מאסקווער אונ׳־ווערסיטעט זיינען ארויסגעשיקט געווארן פון׳ם קאמיטעט קיין אוקראינע און ווייס־רוסלאנד. אונטערצוזוכן די עקאָנאָמישע לאגע אין די אידישע שטעטלאך.

די אונטערזוכונג וועט דינען דעם קאמ־יטעט אין׳ם באזיס פאר פלעגען פון עקאָנאָ־מישן ווידעראויפבוי פון אידישע שטעטלאך

טריידס און לייבאר קאונסיל וועט פאדערן א באשטימטע שטעלונג צו אימיגראציע ביי די קאנדידאטן

אין די קומענדיקע פעדעראלע וואלן וועט דער הינער טריידס און לייבאר קאונ־סיל פאדערן פון יעדן קאנדידאט, וואס וועט ארויסגעשטעלט ווערן פון וועלכער עס איז קין ביידע הויפּט פארטייען, אז זיי זאלן אָנגעבן דייטלאך זייער שטעלונג צו די פראגן פון ארבעטסלאָזיקייט און אימיגראציע. די ווערן פאדערן פון די קאנדידאטן, אז זיי זאלן נוטהייסן דעם פּלאן איבערצוגעבן די גאנצע אימיגרא־ציע פראגע צו א ספּעציעלער קאמיסיע, וואס זאָל באשטיין פון פארטרעטער פון דער אינדוסטריע, אינדוסטריעלער ארבע־טערשאפט און דער רעגירונג.

אזא באשלוס איז איינשטימיק אָנגענו־מען געווארן אויף א זיצונג פון׳ם הינ־טריידס און לייבאר קאונסיל פון וועלן פאָרגעבראכט ווערן פאר׳ן הויז פאר דער דריטער פארלעזונג.

טאָמאס זאָגט פאָראיס וואוקס פון ארבעטסלאָזיקייט אין ענגלאנד

לאָנדאָן, מאי 21. — די ארבעטער רע־גירונג האָט זיך ווידער קוים גערעטעט פון א דורכפאל, ווען די פראגע פון אר־בעטסלאָזיקייט איז אויפגעהויבן געווארן אין הויז. איר מערהייט איז געווען בלויז 15 שטימ